

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟΝ MARSHALL ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. Σ Ω Τ. Α Γ Α Π Η Τ Ι Δ Η

[Ἐδόθη εἰς τὴν ΑΣΒΣ ὁμιλία τοῦ καθηγητοῦ κ. Σωτ. Ἀγαπητῆδι με θέμα τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἀμερικανικῆς βοηθείας εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀνασυγκροτήσιν. Ὁ κ. καθηγητῆς με τὴν εὐκαιρίαν ταύτην ἀνέπτυξε τὰς γνώμας του ἐπὶ τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ παραταθῇ ἡ βοήθεια πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ μετὰ τὸ 1952. Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὸ τόσον ἐνδιαφέρον κείμενον τῆς ὁμιλίας αὐτῆς].

Τὸ σχέδιον Marshall ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν ἐκδήλωσιν ἀναμίξεως τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ὑποθέσεις.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πολιτικὴν, τὴν ὅποιαν ἠκολούθησεν ἡ μεγάλη ἀμερικανικὴ Δημοκρατία κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, δηλ. τὴν πολιτικὴν τῆς μὴ ἀναμίξεως εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ὑποθέσεις κατὰ τὸ ἀπομονωτικὸν δόγμα τοῦ Monroe, ἀπὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐφεξῆς ἠκολούθησεν ἀντίθετον τακτικὴν καὶ ἀνιμίχθη ποικιλοτρόπως καὶ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ξένων κρατῶν, καὶ δὴ τῶν εὐρωπαϊκῶν. Τὰ γεγονότα τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων κατέστησαν φανερόν, ὅτι αἱ πολιτικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ διαταραχαὶ τῆς Ἐυρώπης προκαλοῦν ἰσχυρὸν ἀντίκτυπον καὶ εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἤπειρον, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ λαμβάνωνται προληπτικὰ καὶ κατασταλτικὰ μέτρα ἐκ μέρους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ἡ ἐπέμβασις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ πράγματα ἐξεδηλώθη πρὸς τρεῖς κατευθύνσεις. Ἡ ἐπικουρία, τὴν ὅποιαν παρέσχον πρὸς τὴν Ἐυρώπην, εἶχε σκοπὸν εἴτε στρατιωτικόν, εἴτε περιθάλψεως εἴτε οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως.

Εἰς τὸ στρατιωτικὸν πεδίον αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι, ὑπερακοντίζουσα τὴν πολεμικὴν ἀνάμειξίν των εἰς τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, ἐφῆρμοσαν καὶ πρὸ τῆς ἐξόδου ἀπὸ τῆς οὐδετερότητός των τὸν γνωστὸν νόμον «ἐπὶ ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ», χάρις εἰς τὸν ὅποιον τὰ εὐρωπαϊκὰ συμμαχικὰ κράτη ἐνίσχυσαν τὸν ἐξοπλισμὸν των. Συναφῆς εἶναι καὶ ἡ σημερινὴ προσπάθειά των τῆς συμπίξεως Ἀτλαντικοῦ Μετώπου ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν δυτικῶν εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ δυσχεράνουν τὰς ἐπιθετικὰς διαθέσεις ἐξ Ἀνατολῶν. Ἀξίον ἰδιαιτέρας μνείας ὡς πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ταύτην πολιτικὴν εἶναι, ὅτι αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἀναμειγνύονται μετὰ σκοπὸν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἀφοῦ ἡ μὲν ὀργάνωσις ἰσχυρᾶς ἀμύνης ἀναβάλλει ἢ ματαιώνει τὸν πόλεμον, ἡ δὲ πολεμικὴ βοήθεια πρὸς τοὺς λαοὺς, οἱ ὅποιοι ὑπέστησαν ἐπιθέσιν, συντελεῖ εἰς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς λήξεως τοῦ

πολέμου και την διατήρησιν της ανεξαρτησίας των κρατών και της ελευθερίας των πολιτών.

Ἡ συνδρομή των Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὸν τομέα τῆς περιθάλψεως ἐγένετο ἰδιαίτερος ἀντιληπτὴ κατὰ τὴν πρώτην μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου περίοδον, ὅποτε ἐπρωτοστάτησαν καὶ κατέβαλον τὰ περισσότερα κεφάλαια διὰ νὰ ἐβρῆθῃ καὶ λειτουργήσῃ ἡ γνωστὴ ὀργάνωσις UNRRA, διὰ τῆς ὁποίας ἐδόθησαν κυρίως τὰ στοιχειώδη μέσα συντηρήσεως πρὸς τοὺς ἐξαθλιωμένους λόγῳ τοῦ πολέμου λαούς. Καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν ὅμως τῆς UNRRA αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι ἐσυνέχισαν τὴν παροχὴν βοήθειας εἰς τὰς περισσότερον ἐξηγνηλγημένας ἐκ τοῦ πολέμου Χώρας.

Ἡ τρίτη μορφή βοήθειας, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάγεται καὶ ἡ βοήθεια τοῦ Σχεδίου Marshal, ἀποβλέπει ὅχι ἀπλῶς εἰς τὴν συντήρησιν των πληθυσμῶν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ φθαρέντος ἐκ τοῦ πολέμου ἐξοπλισμοῦ καὶ τὴν διεύρυνσιν των παραγωγικῶν δυνατοτήτων των βοηθουμένων χωρῶν. Εἰδικώτερον τὸ Σχῆδιον Marshal ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἀπόκτησιν ἐκ μέρους των βοηθουμένων χωρῶν ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου οἰκονομικῆς σταθερότητος καὶ βιωσιμότητος βάσει προγραμμάτων ἀνορθώσεως, χρηματοδοτουμένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως των Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐκτὸς τοῦ Σχεδίου Marshal αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι ἐπεδίωξαν τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας καὶ δι' ἄλλων μέσων, ὡς εἶναι τὰ παρασχεθέντα κυβερνητικὰ δάνεια, τὰ δάνεια τῆς Τραπεζῆς Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἀναπτύξεως κλπ.

Τὸ Σχῆδιον Marshal, ἐκπονηθὲν μὲ σκοπὸν τὴν ἀνόρθωσιν των βοηθουμένων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἔλαβε τὴν ἐπίσημον ὀνομασίαν «Εὐρωπαϊκὸν Πρόγραμμα Ἀνορθώσεως» καὶ ζητεῖ νὰ καταστήσῃ τὰς βοηθουμένας Χώρας ανεξαρτήτους πάσης ἐκτάκτου ἐξωτερικῆς οἰκονομικῆς ἀρωγῆς. Τὰ μέσα, διὰ των ὁποίων ἐπιδιώκει τὸ Εὐρωπαϊκὸν Πρόγραμμα Ἀνορθώσεως τὸν σκοπὸν τοῦτον, εἶναι : 1) Ἡ προώθησις τῆς παραγωγῆς, ἡ αὐξησις τῆς παραγωγικότητος καὶ ἡ ἐπίτευξις τοῦ μεγαλύτερου δυνατοῦ βαθμοῦ ἀπασχολήσεως. 2) Ἡ ἀποκατάστασις ἢ ἡ διατήρησις τῆς σταθερότητος των νομισμάτων, των προϋπολογισμῶν καὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομίας των εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν καὶ 3) ἡ διευκόλυνσις καὶ προώθησις των διεθνῶν σχέσεων των συναρξαζομένων χωρῶν μεταξὺ των καὶ μετ' ἄλλων χωρῶν.

Τὴν ἐγκαινιῶσαν ταύτην πολιτικὴν διὰ τοῦ σχεδίου Marshal αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι προτίθενται ἤδη νὰ ἐφαρμόσουν καὶ ἔναντι ἄλλων ἐξευρωπαϊκῶν χωρῶν. Τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ σημείου 4 τοῦ Μηνύματος (1949) τοῦ Προέδρου Τρούμαν πρὸς τὸ Κογκρέσσον, κατὰ τὸ ὅποιον αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι πρέπει νὰ ἀναλάβουν τὴν οἰκονομικὴν καὶ τεχνικὴν ἀνάπτυξιν των καθυστερημένων χωρῶν, διὰ νὰ τὰς καταστήσουν ἱκανὰς νὰ συνεργασθοῦν οἰκονομικῶς μετὰ τὰς ἀνεπτυγμένας βιομηχανικὰς χώρας.

Ἐννοεῖται, ὅτι δὲν ἔλειψαν οἱ ἐπικριταὶ τῆς ἀμερικανικῆς ταύτης πολιτικῆς. Οὗτοι εἶπον, ὅτι ἡ διὰ τοῦ Σχεδίου Marshal γενομένη μεταβάσις ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἀποτελεῖ νέον τύπον ἰμπεριαλισμοῦ. Εἶναι

θεδαίως, ἀληθές ὅτι ἡ βοήθεια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν θὰ εὐρύνῃ τὰ παραγωγικά πλαίσια τῶν Χωρῶν τῆς Εὐρώπης μὲ συνέπειαν τὴν ἀύξησιν τῆς ἀγοραστικῆς τῶν ἱκανότητος, πράγμα τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, καθόσον ἡ οἰκονομικὴ εὐεξία τῶν ἐξαρτάται ἐν τινι μέρει ἐκ τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τῶν ἄλλων Χωρῶν. Παρὰ τὴν διαπίστωσιν ταύτην, ὀφείλει τις νὰ ἀναγνωρίσῃ, ὅτι ἡ βοήθεια αὕτη ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἀνθρωπισμοῦ, τόσον διότι συντελεῖ εἰς τὴν ἀμβλυσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀθλιότητος τῶν ἐξηγνηθέντων ἐκ τοῦ πολέμου Χωρῶν, ὅσον καὶ διότι διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἐξυγιάνσεως ἐλαττοῦνται αἱ πιθανότητες τοῦ πολέμου.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ἀκριβῶς, διὰ τὸν ὅποιον, παρὰ τὴν διεθνή ἔντασιν, ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη ἐκ τοῦ πολέμου τῆς Κορέας, συνεχίζεται ἡ παροχὴ βοήθειάς πρὸς ἀνασυγκρότησιν τῶν εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου τὰ ἐνισχυόμενα ἀμυντικὰ προγράμματα προχωροῦν παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνορθωτικὴν προσπάθειαν.

Τὰ μέχρι σήμερον ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἶναι λίαν ἀξιόλογα. Ἀπὸ τὰς ἐκθέσεις τοῦ διαχειριστοῦ τῆς βοήθειας, προκύπτει ὅτι χάρις εἰς αὐτὴν ἐσημειώθη ἀνάρρως τῶν εὐρωπαϊκῶν οἰκονομιῶν μὲ ρυθμὸν ταχύτερον παρὰ μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον. Ἦρκεσαν δύο ἔτη βοήθειας διὰ νὰ ὑπερβῇ αἰσθητῶς ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή τὴν στάθμην τοῦ 1938, ἐνῶ ἡ γεωργικὴ προσήγγισεν ὡσαύτως τὸ προπολεμικόν τῆς ἐπίπεδον. Ἡ ἀύξησις τῆς παραγωγῆς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀύξησιν τῶν ἐξαγωγῶν, τὴν ἀμβλυσιν τοῦ προβλήματος τῆς ἐλλείψεως δολλαρίων, τὴν συγκράτησιν τῆς ἀνεργίας εἰς χαμηλὰ μᾶλλον ἐπίπεδα κλπ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξησφάλισαν οἰκονομικὴν σταθερότητα, συνεχῶς αὐξάνεται.

Ἐν τούτοις δὲν ἐλπίζεται, ὅτι εἰς τὸ τέλος τῆς τετραετίας τοῦ Σχεδίου Marshall θὰ ἔχῃ ὑψωθῇ ἱκανοποιητικῶς τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον εἰς ὅλας τὰς χώρας. Ἀκόμη καὶ ἐκεῖ ὅπου θὰ ἔχουν ἀποκατασταθῇ αἱ προπολεμικαὶ συνθήκαι διαβιώσεως, αὐτὸ δὲν θὰ ἀνταποκρίνεται πλέον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οἱ λαοὶ ἀνέμενον. Διὰ τοῦτο αἱ Ἡνωμένα Πολιτεία μελετοῦν τὴν παράτασιν τῆς βοήθειας τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὰ ἀσθενέστερα κράτη, ὅ δὲ Ὄργανισμός τῶν Παρισίων ἐζήτησεν ἀπὸ τὰ συνεργαζόμενα κράτη νὰ ὑποβάλουν ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς προβλεπομένης καταστάσεως διὰ τὰ ἔτη 1952—55.

Κατὰ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ Σχεδίου (5.6.47) ὁ τότε ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν στρατηγὸς Marshall ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Χώρα του, ἐπιθυμοῦσα τὴν στέρωσιν τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς εἰρήνης, θὰ ἀνελάμβανεν νὰ βοηθῆσιν τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἐξησθενημένης Εὐρώπης, ἐφ' ὅσον τὰ καθ' ἑκάστα κράτη, ἐντείνοντα τὰς προσπάθειάς των, θὰ συμπιράζοντο καὶ θὰ ἀλληλεβοηθοῦντο. Ἡ ἀμερικανικὴ αὕτη ἐπαγγελία ἔλαβεν συντόμως νομοθετικὴν ἐκδήλωσιν διὰ τοῦ Νόμου 472 τῆς 3.4.48 «περὶ οἰκονομικῆς συνεργασίας».

Τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, τὰ ὁποῖα ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν, συνέστησαν ἀρχικῶς μίαν ἐπιτροπήν, διὰ τῆς ὁποίας ὑπέβαλον εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῶν

Ἡνωμένων Πολιτειῶν μακροσκελῆ ἔχθεσιν ἐπὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν δυνατοτήτων των. Βραδύτερον δὲ μὴ τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη διὰ τῆς συμφωνίας τῆς 16.4.48 ἴδρυσαν κοινὸν ὄργανον, τὸν Ὀργανισμὸν Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (ΟΕΟΣ), μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιδιωχθῆ ὁ συντονισμὸς τῶν προσπαθειῶν τῶν συνεργαζομένων κρατῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀποτελεσματικῆς χρησιμοποιοῦσεως τόσον τῆς ἐξωτερικῆς βοήθειας ὅσον καὶ τῶν ἐγχωρίων πόρων.

Εἰς τὸν Ὀργανισμὸν τοῦτον ὑποβάλλονται τὰ ἐθνικὰ προγράμματα τῶν συνεργαζομένων χωρῶν (18 τὸν ἀριθμὸν), τόσον τὰ μακροχρόνια καὶ τὰ ἐτήσια, ὅσον καὶ τὰ προσωρινὰ καὶ τὰ ἀναθεωρημένα. Τὸ περιεχόμενον των συζητεῖται καὶ κρίνεται καὶ ἀκολούθως παραπέμπονται ταῦτα ὡς σύνολον εἰς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν Οἰκονομικῆς Συνεργασίας τῆς Washington (ΔΟΣ) πρὸς τελικὴν ἔγκρισιν. Κατὰ τὸν ἐνεργούμενον ἐλεγχον ἡ ΔΟΣ προσπαθεῖ νὰ ἀποφευχθῆ ἡ ἀντιοικονομικὴ ἀνάπτυξις ἀναγωνιζομένων μονάδων ἐντὸς τοῦ ὅλου χώρου τῶν συνεργαζομένων Χωρῶν καὶ νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ προώθησις τῶν δυνατοτήτων παραγωγῆς μὲ χαμηλὸν κόστος εἰδῶν χρησιμοποιοιμένων ἐπιτοπίως, ἐνδοευρωπαϊκῶς, ἢ πρὸς ἐξαγωγήν.

Αὕτη εἶναι ἡ βασικὴ συνεργασία τῶν συμμετεχουσῶν χωρῶν εἰς τὸ Σχῆδιον Marshall, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν οἰκονομικὸν προγραμματισμὸν. Ὑπάρχουν δὲ καὶ ἄλλαι ἐκδηλώσεις τῆς στενῆς συνεργασίας, ἢ ὁποία μάλιστα βαθμηδὸν τονοῦται. Θὰ ἀναφέρω τὰς κυριώτερας ἐκδηλώσεις τῆς συνεργασίας ταύτης. Ἦδη κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος καθιερώθη ἡ ὑποχρέωσις παροχῆς βοήθειας μεταξὺ τῶν συνεργαζομένων Χωρῶν. Κατὰ τὴν συμφωνίαν τῆς 16.10.48, ἡ Χώρα, ἢ ἔχουσα ἔλλειμμα εἰς τὰς δσοσληψίας τῆς μὲ ἄλλας συνεργαζομένης Χώρας, ἀποκτᾷ αὐτοδικαιῶς τραβηκτικὰ δικαιώματα ἰσάξια πρὸς τὸ ἔλλειμμα τοῦτο, πραγματοποιούμενα δι' εἰσαγωγῆς εἰδῶν ἐκ τοῦ ἔχοντος τὸ ἐνεργητικὸν κράτους.

Διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο κράτος δὲν προκύπτει οὐδεμίαν ζημίαν, καθόσον ἀφ' ἑνὸς ἡ εἰς δολλάρια βοήθεια ἔχει καλύψει ὅλας τὰς ἀνάγκας του, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐνδοευρωπαϊκὴ βοήθεια συνίσταται συνήθως εἰς ἔτοιμα βιομηχανικὰ προϊόντα, τὰ ὁποία διὰ νὰ παραχθοῦν ἀναπτύσσουσιν τὴν ἐπιτόπιον δρᾶσιν. Κατὰ τὸ δεῦτερον ἔτος ἐκρίθη σκόπιμον νὰ ἀμβλυθῆ ὁ ἀποκλειστικὸς διμερῆς χαρακτήρ τῆς ἐνδοευρωπαϊκῆς βοήθειας. Οὕτω διὰ τῆς συμφωνίας τῆς 7.9.49 παρεσχέθη τὸ δικαίωμα μεταφορᾶς τοῦ 25% τῶν τραδηκτικῶν δικαιωμάτων τῆς παθητικῆς Χώρας εἰς ἄλλην Χώραν, ἢ ὁποία ἐμφανίζει τυχὸν ἐθνικωτέρους ὄρους παροχῆς τῶν ἐλλειπόντων εἰδῶν.

Ἀκόμη δὲ μὴ μεγαλύτεραν στροφὴν πρὸς τὴν στενὴν συνεργασίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καθιέρωσεν ἡ συμφωνία τῆς 7. 7. 50, ἡ ὁποία ἴδρυσεν τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἔνωσιν Πληρωμῶν. Αὕτη βασίζεται εἰς τὰς πολυμερεῖς συναλλαγὰς καὶ καταλήγει τελικῶς εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων μεταξὺ των. Τὴν εὐρωπαϊκὴν ταύτην Ἔνωσιν ἐχρηματοδότησαν αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ πλέον ἔλαβον ἰδιαίτεράν μέριμναν ὑπὲρ ὠρίσμένων οἰκονομικῶς ἀδυνάτων Χωρῶν, ὡς εἶναι ἡ Ἑλλάς.

Ο μηχανισμός τῆς λειτουργίας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως εἶναι τοιοῦτος ὅστε τὰς μὲν ὀφειλετρίας χώρας ὅθι εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ἐλλείμματος των, διότι ἄλλως πρέπει νὰ πληρώσουν εἰς χρυσόν, τὰς δὲ πιστωτρίας ὀδηγεῖ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ πλεονάσματος των, διότι διαφορετικὰ τοῦτο θὰ καλύψῃ παροχὰς πιστώσεων πρὸς τὰς ὀφειλετρίας.

Ἐκδήλωσιν ὡσαύτως τῆς στενῆς συνεργασίας ἀποτελεῖ καὶ ἡ λεγομένη ἀπελευθέρωσις τῶν ἐνδοευρωπαϊκῶν εἰσαγωγῶν εἰς εἶδη διατροφῆς, πρῶτας ὕλας καὶ ἔτοιμα βιομηχανικὰ προϊόντα. Ἦδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1949 ἀπεφασίσθη ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ 50 ο)ο τῶν ἀνωτέρω εἰδῶν, προσεβλέφθη δὲ εἰς τὴν συμφωνίαν περὶ ἰδρύσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως Πληρωμῶν ἢ αὔξησης τοῦ ποσοστοῦ τούτου εἰς 60 ο)ο, μὲ προοπτικὴν γὰ ἀνέλθῃ τοῦτο βραδύτερον εἰς 75 ο)ο.

Δεῖγμα τέλος τῆς στενῆς συνεργασίας τῶν συμμετεχουσῶν Χωρῶν ἀποτελεῖ ἡ υἱοθέτησις κοινῶν προγραμμάτων δράσεως. Τοιοῦτο εἶναι π. χ. τὸ ὑπὸ συζήτησιν Σχέδιον *Schuman*, τὸ ὅποιον ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐνοποίησην τῶν ἐπιχειρήσεων ἀνθρακος καὶ χάλυβος τῆς Εὐρώπης. Σχέδιον κοινῆς δράσεως ἐπίσης ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐλληνοτουρκικὴ συνεργασία διὰ τὴν κατασκευὴν ἀντιπλημμυρικῶν καὶ ἐγγειοδελτιωτικῶν ἔργων ἐκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐνοποίησιν τῆς Εὐρώπης εἶναι μέγιστον. Ὁ διαχειριστὴς τῆς βοήθειας κ. *Hoffman* εἰς λόγον του τῆς 27.4.50 ἔθεσε τὴν ἐνοποίησιν ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν διὰ μίαν ἰσχυρὰν εὐρωπαϊκὴν οἰκονομίαν καὶ ἐξήτησε ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς πραγματοποιήσεώς της.

* *

Ἐς εἶδωμεν τώρα εἰδικώτερον τὴν περίπτωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία εἶναι ἓν ἐκ τῶν 18 εὐρωπαϊκῶν κρατῶν τῶν συνεργαζομένων εἰς τὸ Σχέδιον *Marshall*.

Ἡ Ἑλλὰς ἐμφανίζει μίαν ἐντελῶς ἰδιαιτέραν περίπτωσιν, λόγῳ τῆς πτωχείας της καὶ τῶν περιπετειῶν της. Ἦδη προπολεμικῶς διεπιστοῦτο ἐν Ἑλλάδι ἐντονος ἀνισορροπία μετὰ τοῦ πληθυσμοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ παραγωγικοῦ ἐξοπλισμοῦ αὐτῆς ἀφ' ἑτέρου. Ἡ ἀνισορροπία αὐτὴ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διαμόρφωσιν λίαν χαμηλοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, μικροτέρου ὅλων τῶν συνεργαζομένων χωρῶν, ἀνεπαρκούς καὶ διὰ τὴν στοιχειώδη συντήρησιν τοῦ Λαοῦ. Κατεβλήθησαν ἀξιόλογοι προσπάθειαι καὶ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους καὶ ἐκ μέρους τοῦ πληθυσμοῦ, ἐνισχύθη δὲ ἡ χώρα διὰ πάσης μορφῆς ἐξωτερικῆς ἀρωγῆς, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀπαραίτητον οἰκονομικὴν καὶ δημοσιονομικὴν ἰσορροπίαν.

Ἐπηκολούθησεν ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος, ὁ ὅποιος ἐπροξένησε μεγάλην φθορὰν εἰς τὸν ἰσχυρὸν οἰκονομικὸν ἐξοπλισμὸν της, ἀναλογικῶς μεγαλύτεραν ἐξ ὅλων τῶν συνεργαζομένων Χωρῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἠττηθεισῶν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν νέαι καταστροφαι ἤκολούθησαν, λόγῳ τοῦ ἐσωτερικοῦ πολέμου τῶν ἐτῶν 1946—49.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς χώρας δὲν ἐβελτιώθη αἰσθητῶς, παρὰ τὴν ἐντατικὴν ἐργασίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὴν πολυτίμητον συμμαχικὴν ἀρωγὴν. Τὸ κατὰ κεφαλὴν ἐθνικὸν εἰσόδημα κατὰ τὸ 1948 ἔφθασε τὰ 2)3 τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου.

Ἡ ἐνίσχυσις, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς συμμάχους καὶ δὴ ἀπὸ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἀπέβλεπεν ἀρχικῶς κυρίως εἰς σκοπούς συντηρήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ προασπίσεως τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας, παρεπιπτόντως δὲ καὶ εἰς σκοποὺς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ Ἑλλάς ὄχι μόνον ἔλαβεν ἀναλογικῶς μεγαλύτεραν βοήθειαν μετὰ τῶν ἐξησθενημένων κρατῶν, τὰ ὁποῖα ἐνισχύθησαν διὰ τῆς U.N.R.R.A. ἀλλὰ περιελήφθη καὶ εἰς τὰ προγράμματα τὰ ἐφαρμοσθέντα μετὰ τὴν λήξιν τοῦ ἔργου τῆς U. N. R. R. A. καὶ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Σχεδίου Marshall. Ἐλαβεν οὐτιῶδεις παροχὰς ἰδίως εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ δόγματος Τροῦμαν (1947), διὰ τοῦ ὁποῖου παρεσχέθη βοήθεια εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν πρὸς ἀπόκρουσιν ἐπιθέσεως, ἀπειλοῦσης τὰς ἐλευθερίας τῶν

Ἡ Ἑλλάς ὅμως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὴν κάλυψιν τῶν καταναλωτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν τῆς ἀναγκῶν διὰ τῆς ξένης βοήθειας. Ἡσθάνθη ἰδιαιτέραν ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθῆ πρὸς ἀξιοποίησιν τῶν πλουτοπαραγωγικῶν τῆς πηγῶν διὰ νὰ βελτιώσῃ κατὰ σταθερὸν τρόπον τὴν στάθμην ζωῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Διὰ τοῦτο ἐγκαίρως ἐδήλωσε τὴν συμμετοχὴν τῆς εἰς τὸ Ἐθνωπιακὸν Πρόγραμμα Ἀνορθώσεως καὶ συνήψε ἰδιαιτέραν συμφωνίαν μετὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τὴν 27.1948.

Ὅταν ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Παρισίων ἐζήτησε ἀπὸ τὰς συνεργαζομένας Χώρας ἐκτίμησιν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν δυνατοτήτων τῶν (ἔτος 1947), συστάθη ἐν Ἑλλάδι εἰδικὸν ὄργανον, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σχεδίου Marshall, ἡ ὁποία συνέταξεν ὑπόμνημα, ὅπου ἐνεφανίζοντο αἱ ἀνάγκαι τῆς Χώρας κατὰ τὴν τετραετίαν 1948—51 εἰς 1467 ἑκατομμύρια δολλάρια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἕμισον περίπου δι' ἀγαθὰ τρεχούσης φύσεως καὶ τὸ ἄλλο ἕμισον δι' ἐφόδια ἀνασυγκροτήσεως.

Ὅταν εἰς τὸ Παρίσι ἰδρύθη μόνιμος ὀργανισμὸς τῆς Ἑυρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, ὁ Ο.Ε.Ο.Σ., ἡ Ἑλλάς ἔδρουσε καὶ αὐτὴ εἰδικὸν μόνιμον ὄργανον, τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἀνασυγκροτήσεως, τὸ ὁποῖον παρεσκευάσε συστηματικώτερον πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως, τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη εἰς τὸν Ο.Ε.Ο.Σ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1948. Ἡ πορεία ὅμως τῆς ἐκτελέσεως τοῦ προγράμματος (πόλεμος καὶ ἄλλαι δυσχέρειαι) ἐδείχεν, ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατὴ ἐκ τῶν πραγμάτων ἡ ἐπίτευξις τῶν προβλεφθέντων ἐντὸς τῆς τετραετίας. Διὰ τοῦτο, ὅταν μετὰ ἕντος ἐγένεν ἀναθεώρησις τοῦ μακροχρονίου προγράμματος, ἀφ' ἑνὸς ἠδῆξήθησαν κατὰ τι τὰ ποσὰ τοῦ προσωρινοῦ προγράμματος καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπελογίσθη, ὅτι κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη θὰ ἐκτελεσθῆ τὸ 63 ο) εἰς ἀξίαν τοῦ ὅλου προγράμματος, ἤτοι θὰ γίνονται ἔργα ἀξίας 375 ἑκατομμυρίων δολλαρίων καὶ 4332 δισεκατομμυρίων δραχμῶν. Οὕτω ὅμως ἀνεγνωρίσθη, ὅτι ἐντὸς τῆς τετραετίας δὲν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἰσοζύγιον εἰς τὴν πλάστιγγα τῶν λογαριασμῶν τῆς Χώρας, ἀλλὰ θὰ ὑπῆρχεν ἀκόμη ἔλλειμμα ἐκ 44 ο).

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὸ δευτέρον ἔτος ἡ πορεία τῆς ἐκτελέσεως τοῦ προγράμματος ἐσημείωσε καθυστέρησιν, καὶ διὰ τοῦτο, δταν ἐζητήθη ἀναθεώρησις τῶν προγραμμάτων 1950—51 καὶ 1951—52, ἐγίναν αἱ ἀπαιτούμεναι ἀναπροσαρμογαί.

Ὡς σκοποὶ τοῦ ἑλληνικοῦ προγράμματος ἐτέθησαν : α) ἡ αὔξησις τοῦ ἑθνικοῦ εἰσοδήματος διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν σημερινῶν καὶ τῆς δημιουργίας νέων πηγῶν παραγωγῆς εἰσοδήματος. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ρυθμὸς τῆς αὔξεσις τοῦ ἑθνικοῦ εἰσοδήματος πρέπει νὰ εἶναι ταχύτερος τοῦ ρυθμοῦ αὔξεσις τοῦ πληθυσμοῦ, διὰ νὰ καταστή δυνατὴ ἡ αὔησις τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος. β) Ἡ καλυτέρα χρησιμοποίησις τῆς διαθέσιμου ἐργατικῆς δυνάμεως τῆς χώρας, ὥστε νὰ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἀπορρόφησις τῶν ἀνέργων, οἱ δὲ μερικῶς ἀπασχολούμενοι σήμερον νὰ καταστοῦν πλήρως παραγωγικοὶ καὶ γ) ἡ ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῆς Ἑλλάδος, δοθέντος ὅτι τοῦτο ἔχει μεγάλην παθητικότητα καὶ ἐξαιρετικὴν εὐπάθειαν. Ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην διὰ τὴν χώραν ἡ προσπάθεια τῆς στηρίξεως τοῦ ἐμπορικοῦ τῆς ἰσοζυγίου εἰς τὴν ἐξαγωγὴν περισσοτέρων εἰδῶν, εἰς ἀριθμὸν καὶ ποσὸν καὶ τὴν σταθεροτέραν ἀνάπτυξιν τῶν ἐνεργητικῶν ἀδήλων πόρων.

Οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τοῦ Προγράμματος Οἰκονομικῆς Ἀνορθώσεως ἐπιδιώκονται διὰ τῆς ἐκτελέσεως ἔργων, ἀποβλεπόντων εἰς τὴν μεγαλύτεραν δυνατὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς ἀλιείας, τὴν ἐκδιомηχάνισιν τῆς χώρας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐντατικωτέραν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐγχωρίων πρῶτων ὑλών, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τουρισμοῦ, τὴν ἀποκατάστασιν τῶν θαρυτάτων ζημιῶν τοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου καὶ τὴν συμμετρικὴν ἀνάπτυξιν του πρὸς τὴν προσδοκωμένην παραγωγὴν καὶ τὴν βελτίωσιν κατὰ τὸ δυνατόν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ πληθυσμοῦ (στέγασις πολεμοπαθῶν, ἀντιμετώπισις ἀναγκῶν ὑδρεύσεως καὶ ἐξυγιάνσεως, ἀνάπτυξις ὕγειονομικοῦ συστήματος κλπ.)

Ὡς βασικὴ προϋπόθεσις διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τοῦ ἑλληνικοῦ προγράμματος ἐθεωρήθησαν : α) ἡ ἐκτέλεσις ἔργων ἐγγεῖου βελτιώσεως (ἀποξηραυντικά, ἀντιπλημμυρικά, ἀρδευτικά κλπ.) εἰς εὐρείαν κλίμακα. β) Ἡ παραγωγὴ ἀφθόνου καὶ εὐθηγῆς ἐνεργείας ἐξ ἐγχωρίων πηγῶν ἢτοι ἐκ τῶν ὕδατοπτώσεων καὶ τῶν λιγνιτῶν, γ) ἡ ὕψωσις τῆς στάθμης τῆς τεχνικῆς μορφώσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ δ) ἡ διοικητικὴ ἀναδιοργάνωσις τῆς χώρας.

Τὸ ἑλληνικὸν πρόγραμμα διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπὸ τὰ προγράμματα τῶν περισσοτέρων εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν, κυρίως δὲ κατὰ τὰ ἑξῆς : α) μέγα τμῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ προγράμματος διατίθεται διὰ τὴν κάλυψιν καταναλωτικῶν ἀναγκῶν, καθόσον τὸ μὲν ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον τῆς χώρας εἶναι ἐντόνωσ παθητικόν, αἱ δὲ εἰσαγωγαὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀναφέρονται εἰς εἶδη πρώτης ἀνάγκης διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ πληθυσμοῦ. β) Μέγα μέρος τοῦ ὑπολοίπου τμήματος ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν ἐφοδίων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν διέφυρσιν τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων τῆς Χώρας καὶ τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ

αυτής, ἐνῶ αἱ πλείεσται τῶν λοιπῶν Χωρῶν, εὐρισκόμεναι εἰς βαθμὸν οἰκονομικῆς ἐξελίξεως ἀνώτερον, ἐνδιαφέρονται κυρίως νὰ ἐνισχυθοῦν διὰ πρώτων ὧλων πρὸς κινητοποίησιν τοῦ ὑφισταμένου καὶ ἐν μέρει ἐπεκτεινομένου παραγωγικοῦ τῶν μηχανισμοῦ γ) Ἡ Ἑλλὰς πληὴν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν τερασίτων ὀλικῶν ζημιῶν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ἣ ὁποῖα δὲν κατέστη δυνατὴ κατὰ τὰ τρία πρώτα ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, εἶχε νὰ πραγματοποιήσῃ καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν νέων καταστροφῶν τοῦ πολέμου τῶν ἐτῶν 1946—49. Ὁ πόλεμος αὐτὸς σημειωτέον ἐνῶ ἤμπόδισεν εἰς σημαντικὸν βαθμὸν τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων ἀνασυγκροτήσεως, ἀπερρόφησε σοβαρὰ κεφάλαια, τὰ ὁποῖα ὑπὸ κανονικῆς συνθήκας θὰ ἐχρησιμοποιουόντο διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος ἀνορθώσεως. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ὑπηγόρευσαν καὶ τὴν δωρεάν παροχὴν τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλας χώρας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ σύνολον ἢ τμῆμα τῆς βοήθειας χορηγεῖται ἐπὶ δανεισμῷ.

Ἐξ ὧλων τῶν μερικωτέρων προγραμμάτων ἐδόθη ἰδιαιτέρα σημασία ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ προγράμματος εἰς τὸν βιομηχανικὸν καὶ τὸν ἐνεργειακὸν τομέα, διότι κυρίως ἡ ἐκβιομηχάνισις θὰ ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ τὴν προσπάθειαν τῆς Χώρας πρὸς ἀνορθωσιν.

Τὸ κύριον ἐνδιαφέρον τοῦ προγράμματος ἀποτελεῖ ἡ ἔδρυσις βασικῶν βιομηχανικῶν, ἀνευ τῶν ὁποίων ἡ χώρα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ βιομηχανικῶς ἐξελικτιμένη. Εἰς τὴν ἐπιδιώξιν τῆς ἁμῶς ταύτην ἡ Ἑλλὰς εὖρε προσκόμματα ἐκ μέρους τῶν βιομηχανικῶς προηγμένων κρατῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, τὰ ὁποῖα ὑπεστήριξαν, ὅτι ἐντὸς τοῦ ὑπὸ ἐνοποίησιν εὐρωπαϊκοῦ χώρου δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἔδρυσις τῶν βιομηχανικῶν τούτων, ἀφοῦ ἡ παραγωγή τῶν ὑφισταμένων εἰς ἄλλα σημεῖα τοῦ χώρου δύναται νὰ καλύψῃ τὰς ἀνάγκας τῶν πληθυσμῶν. Ἡ Ἑλλὰς ἀντέστη βεβαίως ζωηρῶς κατὰ τῆς ἐπιχειρηματολογίας ταύτης, ὑποστηρίξατα ὅτι αἱ προβλεπόμεναι βιομηχανίαι (ἀξώτου, σόδας, σιδηρομεταλλουργίας, ἀργιλίας, μαγνητίου) δὲν πρόκειται νὰ εἶναι ἐξαγωγικαί, ἀλλὰ θὰ παράγουν κατὰ κύριον λόγον εἶδη καταναλισκόμενα εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἀπαχολοῦσαι τμῆμα τῆς ἀφθονούσης ἐργασίας καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐγχωρίους πρώτας ὕλας (γεωργικὰς, μεταλλευτικὰς, κ. ἄ.) Πάντως αἱ ἀντιρρήσεις τῶν δυτικῶν εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν καὶ ἡ καθυστέρησις ἐτοιμασίας τῶν σχετικῶν μελετῶν ἀπέτελεσαν ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα προστιθέμενα εἰς τοὺς γενικωτέρους λόγους τῶν ἐτῶν 1948 καὶ 1949 συνετέλεσαν εἰς τὴν παρατηρηθείσαν ἐπιβράνδυσιν.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸ βιομηχανικὸν πρόγραμμα, τὸ ἐνεργειακὸν ἐσημείωσε κάπως ταχυτέραν πρόοδον, καθόσον καὶ ἡ γενικὴ μελέτη τῶν ἔργων συνεπληρώθη καὶ ἡ ἐκτέλεσις τεσσάρων ἐνεργειακῶν ἔργων (τῶν ποταμῶν Λούρου, Λάδωρος καὶ Βόδα καὶ τοῦ θερμικοῦ τῆς Χαλκιῶδος) ἀπεφασίσθη.

Εἰς τὴν προβλεπομένην δαπάνην ὑπελογίσθη, πληὴν τῆς συμβολῆς τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας, καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν πόρων τῶν ἰταλικῶν ἐπ' ἀνορθώσεων.

Φορεῖς τῆς ἐκτέλεσεως τοῦ προγράμματος ἐν γένει εἶναι ἀφ' ἐνὸς κρα-

τικαί ὑπηρεσίαι καί ἀφ' ἑτέρου ἰδιωτικαί ἐπιχειρήσεις. Μὲ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν προγραμμάτων ἐπεφορτίσθη ἡ εἰδικὴ ὑπηρεσία, ἡ Ὑπηρεσία Συντονισμοῦ Ἐφαρμογῆς Σχεδίου Ἀνασυγκροτήσεως, ἡ ὁποία ὄμως ἤδη διὰ τοῦ Νόμου 1439)50 συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ Ὑπουργεῖου Συντονισμοῦ καὶ τοῦ Α.Σ.Α. εἰς ἐνιαίαν ὑπηρεσίαν.

Ὁ κρατικὸς τομεὺς περιλαμβάνει τὰ ἔργα ὁδοποιήσεως, τὰ λιμενικά, τὰ ἐν γένει συγκοινωνιακά, τὰ ἐγγειοβελτιωτικά, τὰ ὑδραυλικά καὶ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν δημοσίαν ὑγιεινὴν. Ταῦτα ἐκτελοῦνται βάσει συμβάσεων, συναπτομένων μετὰ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς, διὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπουργείων καὶ ἰδρυμάτων.

Εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ὑπάγονται κατ' ἀρχὴν τὰ ἔργα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὰ μεταλλεῖα, τὴν ἀλιείαν, τὴν συγκοινωνίαν, τὸν τουρισμὸν καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφελείας.

Ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις, ἐὰν ἐμφανίσῃ τὰς ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις, ἐνισχύεται διὰ δανείων ἀνασυγκροτήσεως ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς βοηθείας χορηγούμενων δι' ἀποφάσεως τῆς ἰδρυθείσης τὸ τέλος τοῦ 1948 Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Δανείων, ὑπὸ εὐμενεῖς ὄρους — ἀπὸ ἀπόψεως προθεσμίας, ἐπιτοκίου κλπ.

Κατὰ τὰ λήξαντα δύο τελευταῖα οἰκονομικὰ ἔτη (1948—50) τὸ ἐλληνικὸν πρόγραμμα ἀνορθώσεως ἐχρηματοδοτήθη διὰ 552 περίπου δισεκατομμυρίων δολλαρίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 348 προέρχονται ἐκ ἀμέσου ἀμερικανικῆς βοηθείας καὶ τὰ ὑπόλοιπα 204 ἐκ τῆς ἐμμέσου ἢ ἐνδοευρωπαϊκῆς. Δι' ἐφόδια ἀνασυγκροτήσεως εἰδικώτερον ἐχρησιμοποιήθησαν 130 ἑκατομμύρια δολάρια, βάσει τῶν ὁποίων παρηγγέλλθησαν ἐφόδια ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐκ τούτων εἶχον φθάσει εἰς τὴν χώραν μέχρι τῆς 30.6.50 εἶδη ἀξίας 33 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, ἦτοι τὸ 25 ο)

Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων ἀνασυγκροτήσεως πλὴν τῶν εἰσαγομένων ἐφοδίων ἀπαιτοῦνται ὡς εἶναι φυσικὸν καὶ διάφοροι ἐσωτερικαὶ δαπάναι, καταβαλλόμεναι εἰς δραχμάς. Τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν δραχμῶν λαμβάνεται ἐκ τοῦ κονδυλίου τοῦ τροφοδοτουμένου ἐκ τῆς ἐκποιήσεως τῶν εἰσαγομένων καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Κατὰ τὰ δύο ἔτη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος ἔγινεν ἀνάληψις 1350 δισεκατομμυρίων δραχμῶν καὶ ἐξετελέσθησαν ἔργα ἀξίας 1212 δισεκατομμυρίων δραχμῶν.

Ἡ χρηματοδότησις τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ δανείων ἀνασυγκροτήσεως ἐνεφάνισε σχετικὴν καθυστέρησιν, λόγῳ τῆς βραδύτητος τῆς ἐγκρίσεως τῶν ἐτησίων προγραμμάτων καὶ τῆς γραφειοκρατικῆς διαδικασίας. Μέχρι τέλους τοῦ Ἰουνίου 1950 ἐχορηγήθησαν ἐν συνόλῳ δάνεια 45162 ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

*
* *

Τὰ ἐκτεθέντα ὁδηγοῦν εἰς τὰ ἐξῆς συμπεράσματα.

Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἐπεδίωξαν διὰ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Προγράμματος Ἀνορθώσεως νὰ προαγάγουν τὴν οἰκονομίαν τῶν εὐρωπαϊ-

κῶν χωρῶν μὲ κίνητρον τὴν διεθνή κοινωνικὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὸ ἔθιον αὐτῶν συμφέρον. Ἡ ὀργάνωσις τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας πρὸς τὴν Εὐρώπην ἐγίνε κατά τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἐπιβληθῇ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς εἰς τὰς καθέκαστον χώρας καὶ εἰς τὰ συνεργαζόμενα κράτη ὡς σύνολον. Ὁ γενικώτερος ὅμως αὐτὸς προγραμματισμὸς ὀδηγεῖ διὰ πολλῶν ὁδῶν εἰς τὴν ἐνοποίησιν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας, ἣ ὅποια μὲ τὴν ἰβρυθεῖσαν ἤδη Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν Πληρωμῶν πραγματοποιεῖ σημαντικὸν βήμα προόδου.

Τὰ μέχρι σήμερον ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἶναι λίαν ἱκανοποιητικά, καθόσον ὑπερεπηθήθη ὁ κίνδυνος τῆς οἰκονομικῆς ἐξαθλιώσεως καὶ ἐσημειώθη προσέγγισις ἢ καὶ ὑπέρβασις τῶν προπολεμικῶν ἐπιπέδων παραγωγῆς καὶ εἰσοδήματος.

Εἰδικώτερον ἡ Ἑλλάς ἐξήρησε τὴν ἀνάρθωσιν τῆς, περισσότερο ἀπὸ τὰς ἄλλας Χώρας, ἐκ τῆς βοηθείας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Προγράμματος Ἀνορθώσεως, καθόσον ἦτο ἀνεπαρκῶς ἐφωδιασμένη εἰς κεφαλαιουχικὸν ἐξοπλισμὸν καὶ εἶχεν ἀναλογικῶς μεγαλυτέρας καταστροφὰς ὄχι μόνον πολεμικὰς, ἀλλὰ καὶ μεταπολεμικὰς. Ἐπὶ πλέον ὁ πόλεμος τῶν ἐτῶν 1946—49 δὲν ἐπέτρεψε τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν προγραμματισθέντων ἔργων λόγῳ τῶν φυσικῶν ἐμποδίων, τὰ ὅποια ἐδημιουργήθησαν καὶ λόγῳ ἀπορροφήσεως μεγάλου μέρους τοῦ εἰς δραχμὰς κεφαλαίου διὰ τὴν κάλυψιν τῶν πολεμικῶν δαπανῶν, ἀμέσων καὶ ἐμμέσων.

Ὁρφίλομεν ἐπίσης νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι εἰς τὴν ἐπιβράδυνσιν συνετέλεσε κατὰ πολὺ καὶ ἡ καθυστέρησις τῆς ἐγκρίσεως τῶν ἐτησίων προγραμμάτων, ἡ πολὺπλοκος διαδικασία τῆς ἀξιοποιήσεώς των καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἀπαραίτητου προεργασίας εἰς ὠριμμένους τομεῖς.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους τὸ ἐκτελεσθὲν ἔργον εἶναι κυρίως ἔργον ἀποκαταστάσεως καὶ ἀναφέρεται περιττότερον εἰς τὰς συγκοινωνίας καὶ τὴν διαβίωσιν (οἰκισμὸς, δημοσία ὑγιεινή). Ἄν καὶ δὲν εἶναι μικρὰ καὶ τὰ συντελεσθέντα εἰς μερικὸς παραγωγικοὺς κλάδους (γεωργία, ἀλιεΐα), δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔτους τοῦ Σχεδίου Marshall δὲν εἶχεν ἀρχίσει ἀκόμη ἡ σκοπούμενη ἀναδιάρθρωσις τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας.

Ἀπομένον δύο σχεδὸν ἔτη διὰ τὴν λήξιν τοῦ Σχεδίου Marshall, κατὰ τὰ ὅποια καὶ ὁ χορηγὸς τῆς βοηθείας καὶ ἡ κυβερνησις τῆς χώρας πρέπει νὰ ἐνογήσουν, ὅτι χρειάζεται νὰ καταβληθῇ κάθε προσπάθεια διὰ νὰ κερδηθῇ ὁ ἀπολεσθεὶς χρόνος. Ἄλλως ὑπάρχει φόβος νὰ παρέλθῃ ὀλοκλήρως ἡ τετραετία, χωρὶς τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ νὰ ὑπερβῇ τὸ προπολεμικὸν ἐπίπεδον, χωρὶς νὰ θελιωθῇ τὸ ἰσοζύγιον τῶν πληρωμῶν καὶ χωρὶς νὰ ἀμβληθῇ τὸ φαινόμενον τῆς μονίμου ὑποαπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ.